

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем

Кафедра квантової радіофізики та наноелектроніки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з навчальної роботи

_____ Олексій НЕЧИПОРУК

« ____ » _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Прикладна фізика та електроніка

для студентів

галузь знань	10 “Природничі науки”
спеціальність	105 "Прикладна фізика та наноматеріали"
освітня програма	“Радіофізика та електроніка”
рівень вищої освіти	другий освітньо-науковий (магістр)
вид дисципліни	обов’язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022-2023
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач:

Андрій ГОРЯЧКО, доктор фіз.-мат. наук, доцент кафедри квантової радіофізики та наноелектроніки

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) « ____ » _____ 20__ р.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) « ____ » _____ 20__ р.

Розробник:

Андрій ГОРЯЧКО, доктор фіз.-мат. наук, доцент кафедри квантової радіофізики та наноелектроніки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри квантової радіофізики та наноелектроніки'

_____ Ганна КАРЛАШ

Протокол № __ від « ____ » _____ 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем

Протокол № __ від « ____ » _____ 2022 р.

Голова науково-методичної комісії

Сергій РАДЧЕНКО

« ____ » _____ 2022 року.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів із основними засадами прикладної фізики в контексті сучасної електроніки.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Прикладна фізика та електроніка» базується на циклі дисциплін професійної та практичної підготовки бакалавра, а саме: “Загальна фізика”, “Фізика твердого тіла”, “Теоретична фізика”, “Диференціальні та інтегральні рівняння”.

Попередні вимоги:

1. студент повинен знати: основні закони, рівняння та співвідношення курсу загальної фізики, курсу фізики твердого тіла, курсу теоретичної фізики, курсу лінійної алгебри, курсу диференціальних та інтегральних рівнянь.

2. студент повинен вміти: будувати фізичні моделі реальних систем як в наближенні класичної фізики так і в межах квантової теорії, ідентифікувати основні наближення для спрощення математичного формулювання створюваних моделей.

3. студент повинен знати: базові основи теорії твердотільних та вакуумних електронних приладів, основні режими роботи та робочі параметри.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Вивчення дисципліни «Прикладна фізика та електроніка» дозволяє зрозуміти та опанувати фізичні принципи сучасної електроніки та перспективні напрямки її розвитку. Розглядаються основні типи активних електронних приладів для обробки, зберігання та передавання інформації, як в аналоговому так і цифровому вигляді, а саме фізичний принцип дії, основні робочі параметри, методи моделювання та системної інтеграції. Зокрема, упродовж курсу студенти вивчають найважливіші квантові явища мезоскопічної фізики, які можуть бути покладені в основу перспективних електронних приладів наступних поколінь. Зокрема це квантові розмірні ефекти, надпровідність, топологічні особливості електронної структури твердого тіла. Окрім власне електроніки, достатня увага приділяється сенсоричі, оскільки різноманітні сенсорами можуть слугувати інтерфейсом між електронними схемами для обробки та передачі інформації та електромагнітними, акустичними, тепловими полями, тощо. Розглянуто новітні матеріали, а також технології їхнього виробництва, зокрема наноструктуровані матеріали, двовимірні матеріали, молекулярні матеріали, на основі яких розглядається можливість створення нових електронних приладів. В межах робочої програми розглядаються також практичні аспекти застосування електронних приладів та сенсорів в широкому колі галузей, таких як інформаційні технології, медицина, зелена енергетик, оборонний сектор, тощо.

4. Завдання (навчальні цілі):

1. Надати основні відомості з курсу «Прикладна фізика та електроніка», які складають важливу частину загально-наукової підготовки студента за спеціальністю «Прикладна фізика та наноматеріали».

2. Надати основні знання з теорії електронної структури твердого тіла та конденсованого середовища, та продемонструвати зв'язок цієї структури із характеристиками активних електронних приладів.

3. Навчити застосовувати одержані знання у професійній діяльності при проведенні наукових досліджень та розробок в науково-дослідних або конструкторських закладах, а також на виробництві в сфері електроніки для цивільних або оборонних потреб.

4. Навчити ефективно застосовувати отримані знання в просвітницькій та профорієнтаційній роботі для роз'яснення широким верствам суспільства важливості інвестицій в наукову галузь, зокрема в галузь прикладної фізики, задля підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку та підвищення її обороноздатності.

Забезпечення досягнення компетентностей:

ЗК-1 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-4 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-5 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК-11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК-2 Здатність оптимальних визначати матеріальні засоби, необхідні для виконання інженерних робіт або проведення науково-технічних розробок (матеріали, апаратура, обладнання, обчислювальна техніка та інше).

ФК-4 Здатність відповідно до поставленої задачі виконувати науково-технічні розробки в галузі прикладної фізики та наноматеріалів.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1, знати; 2, вміти; 3, комунікація; 4, автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	студент повинен знати :	лекційні та практичні заняття з використанням персональних комп'ютерів	письмові модульні контрольні роботи	до 45
1.1	Загальні основи фізики електронної підсистеми твердого тіла	=//=	=//=	До 10
1.2	Базові підходи до обчислення електронних властивостей наноструктурованих матеріалів	=//=	=//=	До 5
1.3	Основні фізичні властивості двовимірних матеріалів	=//=	=//=	До 9
1.4	Основні фізичні підходи до створення різних класів електронних приладів: цифрових, аналогових, НВЧ, сенсорних, тощо.	=//=	=//=	До 6
1.5	Основні фізичні моделі та механізми протікання електричного струму в електронних приладах різного типу	=//=	=//=	До 8
1.6	Фізичні основи технологій виготовлення основних типів сучасних електронних приладів	=//=	=//=	До 7
2	студент повинен вміти :	лекційні та практичні заняття з використанням персональних комп'ютерів	письмові модульні контрольні роботи	до 45
2.1	Будувати алгоритми розрахунку електричного струму через активну зону електронного приладу	=//=	=//=	До 10
2.2	Застосовувати комерційно доступні програмні пакети для комп'ютерного моделювання схематехнічних параметрів електронних приладів	=//=	=//=	До 15
2.3	Розраховувати граничні частоти електронних приладів відомих типів, для опису яких вже розроблено точні математичні теорії	=//=	=//=	До 20
3	комунікація :	лекційні та практичні заняття з використанням персональних комп'ютерів	письмові модульні контрольні роботи	до 5
3.1	Здатність грамотно комунікувати важливість розвитку такої галузі як електроніка для підвищення національної конкурентоспроможності та обороноздатності, в т.ч. і на аудиторію широкого загалу	=//=	=//=	До 2
3.2	Здатність до командної роботи при проектуванні складних електронних приладів	=//=	=//=	До 3

4	автономність та відповідальність:	лекційні та практичні заняття з використанням персональних комп'ютерів	письмові модульні контрольні роботи	до 5
4.1	Здатність до самостійного пошуку необхідних джерел наукової та технічної літератури, в т.ч. іноземної, за тематикою власної наукової діяльності	=//=	=//=	До 3
4.2	Здатність самостійно визначати новизну та унікальність запропонованих електронних приладів наступних поколінь	=//=	=//=	До 2

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

які не входять до блоків спеціалізації

Результати навчання дисципліни	Код												
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
Програмні результати навчання (назва)													
ПРН 1. Використовувати знання в галузі прикладної фізики, математики, електроніки та інформаційних технологій для виконання наукових досліджень, інженерно-технічних робіт на виробничих, науково-технічних, конструкторських, сервісних ділянках тощо.				+	+				+	+			
ПРН 2. Знаходити та аналізувати наукову та науково-технічну інформацію в галузі прикладної фізики та наноматеріалів із вітчизняних та зарубіжних джерел, в тому числі з використанням сучасних пошукових систем.	+	+	+					+	+		+	+	+
ПРН 3. Обговорювати та знаходити прогресивні та інноваційні рішення проблем і завдань при виконанні науково-технічних та виробничих проектів.	+	+				+	+					+	
ПРН 4. Встановлювати та аргументувати нові залежності між параметрами та характеристиками фізичних систем.						+	+			+		+	+
ПРН 6. Коректно формулювати висновки у вигляді умов, критеріїв, числових оцінок, перевіряти, апробувати та представляти їх у аудиторії різного фахового рівня, використовуючи сучасні методики наукової та технічної комунікації українською та іноземними мовами.				+	+				+	+		+	

7. Схема формування оцінки

7.1. Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання письмових контрольних робіт. Внесок результатів навчання у підсумкову оцінку, за умови їх опанування на належному рівні:

- результати навчання 1.1 – 1.6 [знання] – до 45 %;
- результат навчання 2.1 – 2.3 [вміння] – до 45%;
- результат навчання 3.1-3.2 [комунікація] – до 5%;
- результат навчання 4.1-4.2 [автономність та відповідальність] – до 5%;

Форми оцінювання студентів:

семестрове оцінювання: контроль здійснюється за таким принципом.

1. Контрольна робота з тем 1-7 (письмово): РН 1.1-3, РН 2.1, РН 3.1, РН 4.1 – 30 балів.
2. Контрольна робота з тем 8-14 (письмово): РН 1.4-6, РН 2.2-3, РН 3.2, РН 4.2 – 30 балів.

підсумкове оцінювання (у формі заліку): форма заліку – письмово-усна. Всього за залік можна отримати від 0 до 40 балів. Умовою досягнення позитивної оцінки за дисципліну є отримання не менш ніж 60 балів, при цьому, оцінка за залік не може бути меншою **24 балів**.

- **умови допуску до підсумкового заліку:** умовою допуску до заліку є отримання студентом сумарно не менше, ніж *критично-розрахунковий мінімум* за семестр – **36 балів**.

7.2. Організація оцінювання; (обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою навчальною програмою форм оцінювання із зазначенням орієнтованого графіку оцінювання):

Оцінювання за формами контролю:

Семестрова робота	Кількість балів	
	Мін. – балів	Мах. – балів
Модульна контрольна робота №1	18	30
Модульна контрольна робота №2	18	30

Орієнтований графік оцінювання:

Форма оцінювання	Орієнтовний період для здійснення відповідної форми оцінювання
Модульна контрольна робота №1	жовтень
Модульна контрольна робота №2	листопад
Залік	грудень

Розрахунок балів, які отримують при успішній здачі заліку:

Значення	Семестр	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.3. Шкала відповідності оцінок

Оцінка (за національною шкалою) / National grade	Рівень досягнень, % / Marks, %
Зараховано / Accepted	90-100%
	75-89%
	60-74%
Не зараховано / Not Accepted	0-59%

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	У тому числі - кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1	Вступ та огляд курсу “Прикладна фізика та електроніка”.	2	1	6
2	Основні типи активних елементів в сучасній електроніці.	1	1	6
3	Електронна структура твердого тіла та її вплив на робочі параметри твердотільних активних елементів електроніки.	1	1	6
4	Твердотільні фото-електронні елементи та сенсори.	1	1	4
5	Магніто-електронні активні елементи твердотільної електроніки	1	1	4
6	Молекулярна електроніка	1	1	6
7	Електронно-променева вакуумна електроніка та наноелектроніка	1	1	4
8	Квантові обчислення, базові елементи квантових комп’ютерів	1	1	8
9	Огляд основних складових технологій виготовлення елементної бази сучасної наноелектроніки	2	1	2
10	Молекулярно-променева епітаксія, фізично-парове осадження, хімічно-парове осадження	1	1	4
11	Технології виготовлення та структуризації двовимірних матеріалів	1	1	5
12	Літографія та нанолітографія	1	1	5
13	Мікроскопічні методики контролю технологій виготовлення електронних приладів	1	1	2
14	Спектроскопічні методики контролю технологій виготовлення електронних приладів	1	1	2
Всього		16	14	60

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекції **16 год.**

Практичні **14 год.**

Самостійна робота **60 год.**

9. Рекомендовані літературні джерела:

Основні джерела:

1. J. N. Burghartz. Guide To State-Of-The-Art Electron Devices. – John Wiley & Sons Ltd, 2013. – 300 pp.
2. D.A. Neamen. Semiconductor Physics and Devices – Basic Principles. – The McGraw-Hill Companies, Inc, 2012. – 758 pp.
3. E.A. Gutierrez-D. Nano-Scaled Semiconductor Devices - Physics, Modelling, Characterisation and Societal Impact. – The Institution of Engineering and Technology, 2016. – 453 pp.

Додаткові джерела:

1. S.C. Bera. Microwave Active Devices and Circuits for Communication. – Springer Nature Singapore Ltd, 2019. – 691 pp.
2. A. Evtukh, H. Hartnagel, O. Yilmazoglu, H. Mimura, D. Pavlidis. Vacuum Nanoelectronic Devices. – Novel Electron Sources and Applications – John Wiley & Sons, Ltd, 2015. – 453 pp.
3. W. Lambrechts, S. Sinha, J. Abdallah, J. Prinsloo. Extending Moore's Law through Advanced Semiconductor Design and Processing Techniques. – Taylor & Francis Group, LLC, 2019. – 354 pp.